

ministeriis divinis exequendis, conveniens est ad hunc ordinem pertinere.

Tertio vero universalis providentiæ ordo jam in effectibus institutus inconfusus custoditur, dum cohibentur ea quæ possent hunc ordinem perturbare: quod quidem pertinet ad ordinem Potestatum. Unde Dionysius dicit ibidem, quod nomen Potestatum importat quamdam bene ordinatam, & inconfusam circa divinas susceptiones ordinationem: & ideo Gregorius dicit, quod ad hunc ordinem pertinet contrarias potestates arcere.

Infini autem inter superiores intellectuales substantias sunt qui ordinem divini providentiæ in particularibus causis cognoscibilem divinitus accipiunt; & hi immediate rebus humanis præponuntur: unde Dionysius de eis dicit, quod ista tertia dispositio spirituum humanis hierarchiis per consequentiam præcipit. Per res autem humanas intelligendæ sunt omnes inferiores naturæ, & causæ particulares quæ ad hominem ordinantur, & in usum hominis cedunt, sicut patet ex præmissis.

Inter has etiam quidam ordo existit. Nam in rebus humanis est aliquod bonum commune, quod quidem est bonum civitatis, vel gentis, quod videtur ad Principatum ordinem pertinere: unde dicit in eodem capitulo, quod nomen Principatus designat quoddam dominium cum ordine sacro: propter quod Danielis x. fit mentio de Michaeli Principe Judæorum, & Principe Persarum, & Græcorum: & sic dispositio regnorum, & mutatio dominationis de gente in gentem, ad ministerium hujus ordinis pertinere oportet. Instructio etiam eorum qui inter homines existunt principes, de his quæ ad administrationem sui regiminis pertinent, ad hunc ordinem spectare videtur.

Est etiam aliquod humanum bonum quod non in communitate consistit, sed ad unumquemque pertinet secundum se ipsum, non tamen uni soli esse utile, sed multis, sicut quæ sunt ab omnibus, & singulis credenda, & servanda, sicut ea quæ sunt fidei, & cultus divinus, & alia hujusmodi: & hoc ad Archangelos pertinet: de quibus Gregorius dicit, quod summa nuntiant sicut Gabrielem Archangelum nominamus, quia unigeniti Verbi incarnationem nuntiavit, (1) quod ab omnibus credendum est.

Quoddam vero humanum bonum est ad unumquemque singulariter pertinens; & hoc ad ordinem pertinet Angelorum, de quibus Gregorius dicit, quod infima nuntiant: unde & hominum custodes esse dicuntur, secundum illud Psal. xc. 11. Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis &c. unde & Dionysius dicit, quod Archangeli medii sunt inter Principatus, & Angelos, habentes aliquid commune cum utrisque: cum Principatibus quidem in quantum inferioribus Angelis ducatum præstant; nec immerito, quia quæ sunt propria in humanis, secundum ea quæ sunt communia, dispensari oportet: cum Archangelis vero, quia annuntiant Angelis, & per Angelos nobis; quorum est manifestare hominibus quæ ad eos pertinent secundum uniuscujusque analogiam: propter quod & commune nomen ultimus ordo quasi speciale sibi assumit, quia scilicet officium habet nobis immediate nuntiandi: & propter hoc Archangeli nomen compositum habent ex utroque, dicuntur enim Archangeli, quasi principes Angeli.

Assignat autem & Gregorius aliter cælestium spirituum ordinationem. Nam Principatus inter medios

(1) Ita editio Veneta 1589. in Romana 1570. & Veneta 1593. deest quod. Lucarinus legendum censet cui.

spiritus connumerat post Dominationes immediate, Virtutes vero inter infimos ante Archangelos. Sed diligenter inspicentibus utraque ordinatio in modico differt: nam secundum Gregorium Principatus dicitur non qui gentibus præponuntur, sed qui etiam ipsis bonis spiritibus principantur, quasi præidentes in ministeriorum divinorum executione: dicit enim, quod principiari est inter alios priorem existere. Hoc autem secundum assignationem antedictam diximus ad Virtutum ordinem pertinere: Virtutes autem secundum Gregorium sunt quæ ad quasdam particulares operationes ordinantur, cum aliquo speciali casu præter communem ordinem oportet aliquid miraculose fieri: secundum quam rationem satis convenienter cum infimis ordinantur. Utraque autem ordinatio ex verbis Apostoli auctoritatem habere potest: dicit enim Ephes. 1. 20. Constituens illum, scilicet Christum, ad dexteram suam in cælestibus supra omnem Principatum, & Potestatem, & Virtutem, & Dominationem. In quo patet quod ascendendo, supra Potestates Principatus posuit: & supra has, Virtutes, supra quas, Dominationes collocavit: quem ordinem Dionysius observavit. Ad Coloss. autem 1. 16. loquens de Christo dicit: Sive Troni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates, omnia per ipsum, & in ipso creata sunt: in quo patet quod à Tronis incipiens descendendo, sub eis Dominationes, sub quibus Principatus, & sub his Potestates posuit: quem ordinem Gregorius observavit. De Seraphim autem fit mentio Isaïæ vi. de Cherubim autem Ezech. 1. De Archangelis in Canonica Judæ vers. 1x. Cum Michael Archangelus cum diabolo disputans altercetur de Moyse corpore &c. De Angelis autem in Psalmis, ut dictum est.

Est autem in omnibus ordinatis virtutibus hoc commune, quia in vi superioris virtutis omnes inferiores agunt: unde id quod diximus ad Seraphim ordinem pertinere, omnes inferiores ex virtute ipsius exequuntur; & similiter etiam in aliis ordinibus est considerandum.

CAPUT LXXXI.

De ordinatione hominum ad invicem, & ad alia.

Inter alias vero intellectuales substantias, humane anime infimum gradum habent: quia, sicut supra cap. præced. dictum est, in sui institutione cognitionem ordinis providentiæ divini in sola quadam universali cognitione suscipiunt: ad perfectam vero ordinis singularium cognitionem oportet quod ex ipsis rebus in quibus ordo divini providentiæ jam particulariter institutus est, perducantur: unde oportuit quod haberent organa corporea, per quæ à rebus corporalibus cognitionem haurirent, ex quibus tamen propter debilitatem intellectualis luminis, perfectam notitiam eorum quæ ad hominem spectant, adipisci non valent, nisi per lumen superioris spiritus adjuventur, hoc exigente divina dispositione, ut inferiores per superiores spiritus perfectionem acquirant, ut supra cap. LXXIX. ostensum est. Quia tamen aliquid homo de lumine intellectuali participat, ei secundum providentiæ divini ordinem subduntur animalia bruta, quæ intellectu nullo modo participant: unde dicitur Gen. 1. 26. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, scilicet secundum quod intellectum habet, & præsit piscibus

maris, & volucribus cæli, & bestiis (1) terræ. Animalia vero bruta etsi intellectu careant, quia tamen cognitionem aliquam habent, plantis, & aliis quæ cognitionem carent, secundum divinam providentiæ ordinem præferuntur: unde dicitur Gen. 1. 29. Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram, & universa ligna quæ habent in semetipsis sementem generis sui, ut sint vobis in escam, & cunctis animantibus terræ.

Inter ea vero quæ penitus cognitionem carent, unum subjacet alteri, secundum quod unum est altero magis potentius in agendo: non enim participant aliquid de dispositione providentiæ, sed solum de executione. Quia vero homo habet intellectum, & sensum, & corporalem virtutem; hæc in ipso ad invicem ordinantur secundum divinam providentiæ dispositionem ad similitudinem ordinis qui in universo invenitur: nam virtus corporea subditur sensitivæ, & intellectivæ virtuti velut exequens eam imperium; ipsa vero sensitiva potentia intellectivæ subditur, & sub ejus imperio continetur.

Ex eadem ratione & inter ipsos homines ordo invenitur: nam illi qui intellectu præminent, naturaliter dominantur illi vero qui sunt intellectu deficientes, corpore vero robusti, à natura videntur instituti ad serviendum, sicut Aristoteles dicit in sua Politica, cui etiam concordat sententia Salomonis, qui dicit Proverbiorum xi. 29. Qui stultus est, serviet sapienti: & Exod. xviii. 21. dicitur: Provide de omni plebe viros sapientes, & timentes Deum, qui judicent populum omni tempore. Sicut autem in operibus unitus hominis ex hoc inordinatio provenit quod intellectus sensualis virtutem sequitur, sensualis vero virtus propter corporis indispotionem trahitur ad corporis motum, ut in claudicantibus apparet; ita & in regimine humano inordinatio provenit ex eo quod non propter intellectus præminentiam aliquis præest, sed vel robore corporali dominium sibi usurpat, vel propter sensuale affectionem aliquis ad regendum præficitur: quam quidem inordinationem nec Salomon tacet, qui dicit Eccl. x. 5. Est malum quod vidi sub Sole quasi per errorem egressionis à facie principis, positum stultum in dignitate sublimi. Hujusmodi autem inordinatio divinam providentiam non excludit: (2) provenit enim ex permissione divina propter defectum inferiorum agentium, sicut & de aliis malis superius dictum est. Neque per hujusmodi inordinationem totaliter naturalis ordo pervertitur: nam stultorum dominium infirmum est, nisi sapientum consilio roboretur: unde dicitur Proverbiorum xx. 18. Cogitationes consilii roborabuntur, & gubernaculis tractanda sunt bella: & xxiv. 5. Vir sapiens fortis est, & vir doctus robustus, & validus, quia cum dispositione initur bellum, & erit salus ubi multa consilia. Et quia consilians regit eum qui consilium accipit, & quodammodo ei dominatur, dicitur Proverbiorum xvi. 1. 2. quod servus sapiens dominabitur filii stultis.

Patet ergo quod divina providentia omnibus rebus ordinem imponit, ut sic verum sit quod dicit Apostolus Roman. xiii. 1. Quæ à Deo sunt, ordinata sunt.

(1) Vulgata: universæque terræ. (2) Ita hunc locum effert Franciscus Ferrariensis in commentariis: ita etiam ex eo corrigit Lucarinus, addita tantummodo particula sed ante, neque subsequens. Edita vero exempla quæ vidimus, sic habebant: provenit neque per hujusmodi, intermediis omissis.

CAPUT LXXXII.

Quod corpora inferiora reguntur à Deo per superiora.

Sicut autem in substantiis intellectualibus est superioribus, & inferioribus; ita etiam in substantiis corporalibus. 1. Substantiæ autem intellectuales reguntur à superioribus, ut dispositio divini providentiæ proportionaliter descendat usque ad infima, sicut jam cap. xxxvii. & seq. dictum est. Ergo pari ratione inferiora corpora per superiora disponuntur.

2. Amplius. Quanto aliquod corpus est superius loco, tanto invenitur esse formalius; & propter hoc rationabiliter locus superior est locus inferioris: nam forma est continere, sicut loci: aqua enim est formalior terra, aer aqua, & ignis aere. Sed corpora cælestia sunt omnibus loco superiora. Ipsa igitur sunt magis formalia omnibus aliis: ergo magis activa. Agunt ergo in inferiora corpora, & sic per ea inferiora disponuntur.

3. Item. Quod est in sua natura perfectum absolute contrarietate, est universalioris virtutis quam illud quod in sua natura non perficitur nisi in contrarietate: contrarietas enim est ex differentiis determinantibus, & contrahentibus genus: unde in acceptione intellectus, quia est universalis, species contrariorum non sunt contrariæ, quam sint simul. Corpora autem cælestia sunt in suis naturis absque omni contrarietate perfecta: non sunt enim levia, neque sunt gravia, neque calida, neque frigida; corpora vero inferiora non perficiuntur in suis naturis nisi cum aliqua contrarietate, & hoc etiam motus eorum demonstrat: nam motui circulari corporum cælestium non est aliquid contrarium, unde nec in eis violentia esse potest; motus autem inferiorum corporum contrarii sunt, scilicet motus deorsum motus sursum. Corpora ergo cælestia sunt universalioris virtutis quam corpora inferiora. Universales autem virtutes sunt motivæ particularium, sicut ex dictis cap. LXXVIII. patet. Corpora ergo cælestia movent, & disponunt corpora inferiora.

4. Adhuc. Ostensum est supra cap. LXXVIII, quod per substantias intellectuales omnia alia reguntur. Corpora autem cælestia sunt similia substantiis intellectualibus quam alia corpora, in quantum sunt incorruptibilia; sunt etiam eis propinquiora, in quantum ab eis immediate moventur, ut supra ostensum est. Per ipsa igitur reguntur inferiora corpora.

5. Præterea. Oportet primum principium motus esse aliquid immobile. Quæ ergo magis accedunt ad immobilitatem, debent esse aliorum motiva. Corpora autem cælestia magis accedunt ad immobilitatem primi principii quam inferiora, quia non moventur nisi una specie motus, scilicet motu locali; alia vero corpora moventur omnibus speciebus motus. Corpora igitur cælestia sunt motiva, & regitiva omnium inferiorum corporum.

6. Amplius. Primum in quolibet genere est causa eorum quæ sunt post. Inter omnes autem alios motus, primus est motus cæli. Primo quidem quia motus localis est primus inter omnes motus & tempore, quia solus potest esse perpetuus, ut probatur in VIII.

Da

Physic. text. comm. LV. & seq. & naturaliter, quia sine ipso non potest esse aliquis aliorum motuum: non enim augmentatur aliquid nisi præexistente alteratione, per quam quod prius erat dissimile, convertatur, & fiat simile: neque alteratio potest esse nisi præexistente loci mutatione, quia ad hoc quod fiat alteratio, oportet quod alterans sit magis proprium alterato nunc quam prius: est etiam perfectione prior, quia motus localis non variat rem secundum aliquid ei inhærens, sed solum secundum aliquid extrinsecum, & propter hoc, est rei jam perfectæ. Secundo, quia etiam inter motus locales est motus circularis prior & tempore, quia solus ipse potest esse perpetuus, ut probatur in VIII. Physic. text. comm. LXXIV. & naturaliter, quia est magis simplex & unus, cum non distinguatur in principium, medium, & finem, sed totus sit quasi medium: & etiam perfectione, quia reflectitur ad principium. Tertio, quia solus motus cæli invenitur semper, regularis & uniformis: in motibus enim naturalibus gravium & levium fit additio velocitatis. Oportet ergo quod motus cæli causa sit omnium aliorum motuum.

7. Adhuc. Sicut se habet immobile simpliciter ad motum simpliciter, ita se habet immobile secundum hunc motum ad motum talem. Id autem quod est immobile simpliciter, est principium omnis motus, ut supra Lib. I. cap. XLII. probatum est. Quod ergo est immobile secundum alterationem, est principium omnis alterationis. Corpora autem cælestia sola inter corporalia sunt inalterabilia: quod demonstrat dispositio eorum, quæ semper eadem invenitur. Est ergo corpus cæleste causa omnis alterationis in his quæ alterantur. Alteratio autem in his inferioribus, est principium omnis motus: nam per alterationem pervenitur ad augmentum, & generationem; generans autem est motor per se in motu locali gravium, & levium. Oportet ergo quod cælum sit causa omnis motus in istis inferioribus corporibus.

Sic ergo patet quod corpora inferiora à Deo per corpora superiora regantur.

CAPUT LXXXIII.

Epilogus prædictorum.

EX omnibus autem his quæ ostensa sunt, colligere possumus, quod quantum ad ordinis excogitationem rebus imponendi, Deus omnia per se ipsum disponit: unde super illud Job xxxiv. *quem posuit alium super orbem, quem fabricatus est?* dicit Gregorius: „Mundum quippe per se ipsum regit qui per se ipsum condidit:“ & Boetius IV. de consolatione prosa IV. *Deus per se solum cuncta disponit.* Sed quantum ad executionem inferiora per superiora dispensat: corporalia quidem per spiritualia: unde Gregorius dicit IV. *Dialog. in hoc mundo visibili nihil nisi per invisibilem creaturam disponi potest:* inferiores vero spiritus per superiores: unde dicit Dionysius IV. cap. cœl. *Hierar. quod cælestes essentia intellectuales primo in se ipsas divinam edunt illuminationem, & in nos deferunt quæ supra nos sunt manifestationes:* inferiora etiam corpora per superiora: unde Dionysius dicit IV. cap. de div. Nom. *quod Sol generationem visibilium corporum confert, & ad vitam ipsam movet, & nutrit, & auget, & perficit, & mundat, & renovat.* De his autem omnibus simul dicit Augustinus in III. de Trinit. *Quemadmodum corpora grossiora, & inferiora per subtiliora, & potentiora quodam ordine reguntur; ita omnia corpora per spiritum vite rationalis, & spiritus rationalis peccator per spiritum rationalem, justum.*

lem, & spiritus rationalis peccator per spiritum rationalem, justum.

CAPUT LXXXIV.

Quod corpora cælestia non imprimantur in intellectum nostrum.

I. Part. quæst. cxv. art. 4.

EX his autem quæ præmissa sunt, in promptu apparet quod eorum quæ sunt circa intellectum, corpora cælestia causæ esse non possunt. Jam enim ostensum est cap. LXXXII. & LXXXIII. quod divinæ providentiæ ordo est ut per superiora regantur inferiora, & moveantur. Intellectus autem ordine naturæ omnia corpora excedit, ut ex prædictis cap. XLIX. & LXXXIII. patet. Impossibile est igitur quod corpora cælestia agant in intellectum directe. Non igitur possunt esse causa per se eorum quæ sunt circa intellectum.

2. Adhuc. Nullum corpus agit nisi per motum, ut probatur in VIII. Physic. text. comm. LIII. Quæ autem sunt immobilia, non causantur ex motu: nihil enim causatur ex motu alicujus agentis, nisi in quantum movet; passum autem movetur. Quæ igitur sunt omnino extra motum, non possunt esse causata à corporibus cælestibus. Sed ea quæ sunt circa intellectum, sunt omnino extra motum, per se loquendo, sicut patet per Philosophum in VII. Physic. text. comm. XLVII. XLIX. & XX. quinimmo per quietem à motibus fit anima prudens, & sciens ut ibidem dicitur. Impossibile est ergo quod corpora cælestia sint per se causa eorum quæ sunt circa intellectum.

3. Amplius. Si nihil causatur ab aliquo corpore, nisi in quantum movet dum movetur, oportet omne illud quod recipit impressionem alicujus corporis, moveri. Nihil autem movetur nisi corpus, ut probatur in VI. Physic. text. comm. XLVI. XLIX. & seq. Oportet ergo omne id quod recipit impressionem alicujus corporis, esse corpus, vel aliquam virtutem corpoream. Ostensum est autem in secundo, quod intellectus neque est corpus, neque virtus corporea. Impossibile est igitur quod corpora cælestia directe imprimantur in intellectum.

4. Item. Omne quod movetur ab aliquo, reducitur ab eo de potentia in actum. Nihil autem reducitur ab aliquo de potentia in actum nisi per id quod est actu. Oportet ergo omne agens, & movens esse aliquo modo actu respectu eorum ad quæ passum, & motum est in potentia. Corpora autem cælestia non sunt actu intelligibilia, cum sint quædam singularia sensibilia. Quum igitur intellectus noster non sit in potentia nisi ad intelligibilia in actu, impossibile est quod corpora cælestia directe agant in intellectum.

5. Adhuc. Propria operatio rei consequitur naturam ipsius, quæ rebus generatis per generationem acquiritur simul cum propria operatione; sicut patet de gravi, & levi, quæ habent statim proprium motum in termino suæ generationis, nisi sit aliquid impediens, ratione cuius generans dicitur movens. Illud ergo quod secundum principium suæ naturæ non est subjectum actionibus corporum cælestium, neque secundum operationem suam potest ei esse subiectum. Pars autem intellectiva non causatur ab aliquibus principiis corporis, sed est omnino ab extrinseco, ut supra Lib. II. cap. LXXXII. & seq. probatum est. Operatio igitur intellectus non directe subiacet corporibus cælestibus.

6. Amplius. Ea quæ causantur ex motibus cælestibus, tempore subduntur, quod est numerus primi

mi motus cælestis. Quæ igitur omnino abstrahunt à tempore, non sunt cælestibus motibus subiecta. Intellectus autem in sua operatione abstrahit à tempore, sicut & à loco: considerat enim universale, quod est abstractum ab hic & nunc. Non igitur operatio intellectualis subditur cælestibus motibus.

7. Adhuc. Nihil agit ultra suam speciem. Ipsam autem intelligere transcendit speciem, & formam cujuslibet corporis agentis, quia omnis forma corporea est materialis, & individuata; ipsum autem intelligere habet speciem à suo objecto, quod est universale, & immateriale: unde nullum corpus per formam suam corpoream intelligere potest. Multo igitur minus potest quodcumque corpus causare ipsum intelligere in alio.

8. Item. Secundum illud quo aliquid unum superioribus, non est inferioribus subiectum. Anima autem nostra secundum quod intelligit, unum substantiis intellectualibus, quæ sunt superiores ordine naturæ corporibus cælestibus: non enim potest anima nostra intelligere nisi secundum quod lumen intellectuale inde operatur. Impossibile est igitur quod intellectualis operatio directe, motibus cælestibus subdatur.

9. Præterea. Huic rei fidem faciet, si consideremus ea quæ à Philosophis circa hoc dicta sunt. Antiqui enim Philosophi naturales, ut Democritus, Empedocles, & huiusmodi, possuerunt quod intellectus non differt à sensu, ut patet in IV. Metaphysic. text. comm. XXI. & in III. de Anima, & ideo sequebatur quod intellectus sit quædam virtus corporea sequens corporum transmutationem: & ideo dixerunt, quod cum transmutatio inferiorum corporum sequatur transmutationem superiorum corporum, intellectualis etiam operatio sequetur corporum cælestium motum, secundum illud Homeri: *Talis est intellectus in diis, & hominibus terrenis, qualem in diis inducit pater virorum, deorumque, id est Sol, vel magis Jupiter, quem dicebant summum Deum, intelligentes per ipsum totum cælum, ut patet per Augustinum in Lib. de civitate Dei IV. cap. XI.* Hinc etiam processit Stoicorum opinio, qui dicebant, cognitionem intellectus causari ex hoc quod imagines corporum nostris mentibus imprimuntur, sicut speculum imagines, & pagina recipit litteras impressas absque hoc quod aliquid agat, ut Boetius narrat in V. de consolatione prosa IV. & metr. IV. secundum quorum sententiam sequebatur quod maxime ex impressione cælestium, intellectuales notiones nobis imprimerentur. Unde & Stoici fuerunt qui præcipue necessitate quadam fatali hominum vitam duci posuerunt. Sed hæc positio inde falsa apparet, ut Boetius ibidem dicit, quod intellectus componit, & dividit, & comparat suprema ad infima, & cognoscit universalia, & simplices formas, quæ in corporibus non inveniuntur. Et sic manifestum est quod intellectus non est sicut recipiens tantum imagines corporum, sed habet aliquam virtutem corporibus altiore: nam sensus exterior, qui solum imagines corporum recipit, ad prædicta se non extendit. Omnes autem sequentes Philosophi intellectum à sensu discernentes, causam nostræ scientiæ non aliquibus corporibus, sed rebus immaterialibus attribuerunt; sicut Plato posuit (in Parmenide, Timæo, & VI. de Rep.) causam nostræ scientiæ esse ideas, Aristoteles autem III. de Anima text. XVII. intellectum agentem.

Ex his omnibus est accipere, quod ponere corpora cælestia esse causam nobis intelligendi, est consequens opinionem eorum qui ponebant intellectum à

sensu non differre, ut patet etiam per Aristotelem in Lib. de Anima. Hanc opinionem manifestum est esse falsam. Igitur manifestum est & eam esse falsam quæ ponit corpora cælestia esse nobis causam intelligendi directe.

Hinc est quod sacra scriptura causam nostræ intelligentiæ attribuit non alicui corpori, sed Deo: Job xxxv. 10. *ubi est Deus, qui fecit me; qui dedit carnem in nocte, qui docet nos super jumenta terra, & super volucres cæli erudit nos?* & in Psalm. xciii. 10. *Qui docet hominem scientiam.*

Sciendum est tamen, quod licet corpora cælestia directe intelligentiæ nostræ causæ esse non possint, aliquid tamen ad hoc operantur indirecte. Licet enim intellectus non sit virtus corporea, tamen in nobis intellectus operatio compleri non potest sine operatione virtutum corporearum, quæ sunt imaginatio, & vis memorativa, & cogitativa, ut ex superioribus (Lib. II. cap. LXXIII. circa fin.) patet; & inde est quod impeditur harum virtutum operationibus propter aliquam indispositionem corporis, impeditur operatio intellectus, sicut patet in phreneticis, & lethargicis, & aliis huiusmodi: & propter hoc etiam bonitas dispositionis corporis humani facit aptum ad bene intelligendum, in quantum ex hoc prædictæ vires fortiores existunt unde dicitur in II. de Anima text. comm. xciv. *quod molles carne, aptos mente videmus.* Dispositio autem corporis humani subiacet cælestibus motibus: dicit enim Augustinus in V. de civitate Dei cap. vi. & vii. ultra med. *quod non usquequaque absurde dici potest ad solas corporum differentias afflatus quosdam valere sideres.* Et Damascenus dicit in II. Lib. orth. Fidei cap. vii. *quod alii & alii planetae diversas complexionem, & habitus, & dispositiones in nobis constituunt.* Ideo indirecte corpora cælestia ad bonitatem intelligentiæ operantur, & sic sicut Medici possunt judicare de bonitate intellectus ex corporis complexionem sicut ex dispositione proxima; ita Astrologus ex motibus cælestibus sicut ex causa remota talis dispositionis. Et per hunc modum potest verificari quod Ptolomæus in Centiloquio dicit: *Cum fuerit Mercurius in nativitate alicujus in aliqua domo Saturni, & ipse fortis in esse suo, dat bonitatem intelligentiæ medullitus in rebus.*

CAPUT LXXXV.

Quod corpora cælestia non sunt causæ voluntatum, & electionum nostrarum.

I. Part. quæst. cxv. art. 4.

EX hoc autem ulterius apparet quod corpora cælestia non sunt voluntatum nostrarum, neque electionum causa.

1. Voluntas enim in parte intellectiva animæ est, ut patet per Philosophum in III. de Anima text. comm. XLII. Si igitur corpora cælestia non possunt imprimere directe in intellectum nostrum, ut ostensum est cap. LXXXIV. neque etiam in voluntatem nostram directe imprimere poterunt.

2. Amplius. Omnis electio, & actualis voluntas in nobis immediate ex apprehensione intellectuali causatur: bonum enim intellectum est objectum voluntatis, ut patet in III. de Anima text. comm. XXXI. & propter hoc non potest sequi perversitas in eligendo nisi intellectus iudicium deficiat in particulari eligibili, ut patet per Philosophum in VII. Ethic. cap. v. Corpora autem cælestia non sunt causæ intelligentiæ